

LATVIJAS REPUBLIKA
BALVU NOVADA PAŠVALDĪBA
BALVU CENTRĀLĀ BIBLIOTĒKA

5.13
Vecumu bibliotēka

**KRĀJUMA KOMPLEKTĒŠANAS
KONCEPCIJA**

2026.g.

Glabāšanas termiņš: **līdz nomaīnai**

APSTIPRINU
Balvu Centrālās bibliotēkas
direktore
R. Suseja
26.05.2026., Balvos

Vecumu bibliotēkas Krājuma komplektēšanas koncepcija

Veidojot aktīvu un kvalitatīvu bibliotēku krājumu, bibliotēka vadās pēc Balvu Centrālās bibliotēkas izstrādātās krājuma komplektēšanas un organizācijas koncepcijas. Tā norāda skaidru krājuma veidošanas stratēģiju, pamato dokumenta iegādes un saglabāšanas nepieciešamību, norakstīšanas iemeslus. Komplektēšanas koncepcija nosaka katra lietotāja nodrošināšanu ar informāciju, sekmē bibliotēku sadarbību un finanšu resursu lietderīgu izlietojumu, liek izvērtēt esošo krājumu, pārskatīt prioritātes un aktualizēt bibliotēkas mērķus un uzdevumus. Krājuma komplektēšanas politika ietver arī krājuma profila analīzi – krājuma raksturojums pēc iespieddarbu un citu dokumentu satura, veidiem, izdošanas laika, valodas, vērtības u.c. specifiskiem aspektiem. Profilu nosaka bibliotēkas uzdevumi un lasītāju pieprasījumi.

Krājuma komplektēšana ir katras bibliotēkas pamatpakalpojums, un no tā ir atkarīgi pārējie bibliotēkas pakalpojumi.

Krājuma komplektēšanas pamatprincipi:

- o Piekļuve informācijai gan drukātā, gan elektroniskā formātā;
- o Atbalsts formālajai un mūžizglītībai;
- o Piekļuve valsts un pašvaldības dokumentiem;
- o Iespēja atpūsties, lietderīgi pavadīt brīvo laiku.

Krājuma veidošanas un attīstības galvenie kritēriji:

- o Atbilstība publiskās bibliotēkas krājuma universālajam saturam;
- o Kultūras mantojuma saglabāšana, komplektējot bibliotēkas krājumu ar latviešu oriģinālliteratūru un ārzemju autoru labākajiem darbiem;
- o Krājuma aktualitāte, to regulāri attīrot no novecojušiem un mazizmantotiem iespaiddarbiem u.c. dokumentiem un papildinot krājumu ar aktuāliem, lietotāju pieprasītiem izdevumiem;

- o Krājuma izmantošanas intensitāte;
- o Bibliotēkas lietotāju interešu izpēte un analīze;
- o Efektīvas dokumentu piegādes sistēmas un informācijas vajadzību nodrošināšana, izmantojot SBA.

Galvenās lietotāju grupas:

- o Interneta lietotāji;
- o Strādājošie;
- o Bezdarbnieki;
- o Pensionāri.

Krājuma veidošanas vispārīgie principi:

- o Bibliotēkas krājumam jāatbilst vietējās sabiedrības interesēm un vajadzībām;
- o Izvēloties dokumentus, nav pieļaujama politiska, konfesionāla, komerciāla vai cita veida ietekmēšana;
- o Informācijas resursiem jāatspoguļo dažādi viedokļi;
- o Informācijas resursiem jānodrošina pieeja dažādos formātos.

Bibliotēkas krājums ir universāls. Minimālajā līmenī tiek komplektēta visu nozaru literatūra.

Bibliotēka veido Novadpētniecības dokumentu krājumu, kurā tiek vākti materiāli par Balvu novadu un tā iedzīvotājiem neatkarīgi no izdevuma veida un izdošanas vietas.

Krājumā nekomplektē:

- o Literatūru par vardarbību, pornogrāfiju, melno maģiju, rasistisku un naidu kurinošu literatūru;
- o Īslaicīgas nozīmes literatūru (bukletus, reklāmas, partiju programmas u.tml.);
- o Pamatskolas un vidusskolas mācību grāmatas (neliels izņēmums – rokasgrāmatas).

Prioritātes krājuma komplektēšanā:

- o Uzziņu resursi (enciklopēdijas, vārdnīcas, ceļveži, datu bāzes);
- o Oriģinālliteratūra;

- o Daiļliteratūra latviešu valodā;
- o Nozaru literatūra minimālā līmenī;

Dokumentu izvēles vai literatūras atlasē kritēriji:

- o Atbilstība Vecumu bibliotēkas pamata profilam;
- o Atbilstība lietotāju pieprasījumam - lietotāju vajadzībām un interesēm;
- o Reģionālais un valodas aspekts;
- o Izdevuma kvalitāte;
- o Izdevuma cena.

Valodu aptvērums:

- o Pamatā resursi tiek komplektēti latviešu valodā;
- o Izvērtējot individuāli (pēc pieprasījuma), resursi tiek komplektēti arī svešvalodās;
- o Nozaru literatūra tiek komplektēta latviešu valodā, pēc pieprasījuma arī svešvalodās.

Krājuma komplektēšanas avoti:

- o Pirkumi;
- o Abonēšana;
- o Dāvinājumi (individuāli dāvinājumi, izdevniecību un citu institūciju dāvinājumi);
- o Nozaudēto izdevumu aizvietošana.

Finansējuma avoti:

- o Pašvaldības finansējums – budžeta līdzekļi;
- o Dalība projektos;
- o Ziedojumi.

Literatūru iepērk:

- o Balvu pilsētas “Zvaigzne ABC” grāmatnīcā;
- o “Virja”, “LGrāmata”, citos grāmatu izdevniecību veikalos un bāzēs.

Eksemplaritāte:

- o Daiļliteratūra - 1 eks;
- o Nozaru u.c. literatūra – 1 eks;
- o Aktuāla, pieprasīta literatūra – 1 eks.

Dāvinājumu pieņemšanas kritēriji:

- o Izdošanas laiks – pēdējie 3-5 gadi, ja nav krājumā;
- o Aktualitāte – paaugstināta pieprasījuma literatūra;
- o Valoda;
- o Izdevuma nolietojuma pakāpe – nelietotas vai mazlietotas;
- o Dāvinājums pilnībā pāriet bibliotēkas īpašumā un bibliotēkai ir tiesības ar to brīvi rīkoties: bez saskaņošanas saņemtos dāvinājumus dāvināt tālāk citām bibliotēkām, institūcijām vai piedāvāt apmeklētājiem;
- o Bibliotēkai ir tiesības noraidīt dāvinājumus, ja to apstrāde ir pārāk darbietilpīga vai tie neatbilst literatūras atlases kritērijiem.

Abonēto presi bibliotēka glabā:

- o Avīzes – 3 gadi;
- o Nozaru žurnāli – pēc vajadzības;
- o Vispārēja satura žurnāli – 5 gadi;
- o Reģionālie laikraksti, kas izmantojami novadpētniecībai – bez ierobežojuma.

Krājuma rekonplektēšanas iemesli:

- o Pēc satura novecojuši dokumenti;
- o Lieki dubleti;
- o Bibliotēkas krājuma profilam neatbilstoši vai maz izmantoti dokumenti;
- o Nolietoti iespieddarbi un citi dokumenti, kuri lietošanas procesā kļuvuši turpmāka izmantošanai nederīgi un kurus nav iespējams salabot;
- o Bojāti stihisku nelaimju dēļ;

- o Lietotāju nozaudēti iespieddarbi un citi dokumenti, kuri pazuduši (piemēram, pasta sūtījumu laikā, brīvpieejas apstākļos) un kuru zudumu bibliotēka ir konstatējusi;
- o Iespieddarbi un citi dokumenti nav atgūstami bibliotēkas lietotāja vainas dēļ (piemēram, lietotāja dzīvesvietas maiņas dēļ);
- o Iespieddarbi u.c. dokumenti, kas pazuduši brīvpieejas apstākļos (līdz 0,3% no bibliotēkas krājuma vērtības);
- o Iespieddarbi un citi dokumenti, kas iekļauti apmaiņas krājumā.

Krājuma satura raksturojums, izmantojot Conspectus modeli

Krājuma dziļuma indikatori:

0 - konkrēto nozari nekomplektē;

1 – minimāls informācijas līmenis: (Nodrošina nelielu, vispārēju informāciju par nozari vai tēmu, ļoti ierobežots vispārīgo materiālu krājums. Speciālie periodiskie izdevumi un elektroniskie informācijas avoti netiek iegādāti);

2 – pamatinformācijas līmenis: (Raksturo krājumu vidusskolas vai koledžas zināšanu apjoma vajadzībām. Krājumā ir pamatgrāmatas konkrētajā nozarē un dažādas enciklopēdijas. Monogrāfiju un uzzīņu dokumentu krājums, kā arī vispārīgo periodisko dokumentu krājums ir ierobežots).

Bibliotēka komplektē dokumentus šādās nozarēs:

N.p.k.	Nozare	UDK klase	Krājuma dziļuma līmenis
1.	Vispārīgā nodaļa	0	2
2.	Filozofija. Psiholoģija. Loģika. Ētika	1	1
3.	Reliģija	2	1
4.	Sabiedriskās zinātnes	3	1
5.	Dabaszinātnes	5	1
6.	Lietišķās zinātnes. Medicīna Tehnika. Lauksaimniecība.	6	1
7.	Māksla. Izrādes. Izklaide. Sports	7	1
8.	Valodniecība. Literatūrzinātne	8	1
9.	Daiļliteratūra	821	2
10.	Ģeogrāfija. Biogrāfijas. Vēsture	9	1